

Rektor

Lunds universitets miljöhandlingsplan för 2017–2019

Fastställd av rektor 2017-04-27.

Med de nya miljömålen för 2017–2019 höjer universitet ambitionsnivån ytterligare i det interna miljöarbetet. Detta är i linje med universitetets policy för hållbar utveckling som pekar på att: ”Principen ’att leva som vi lär’, att verka förebyggande, för ständiga förbättringar och att efterleva tillämplig lagstiftning, ska präglade den dagliga verksamheten vid Lunds universitet.”

Som universitet, regional aktör och myndighet har Lunds universitet att förhålla sig till regionala, nationella och globala målsättningar. Genom att uppnå FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling ska världens länder utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen och lösa klimatkrisen. I Parisöverenskommelsen från 2015 fastslås att världens länder gemensamt ska arbeta med att begränsa klimatförändringarna och att utsläppen av koldioxid behöver minska snabbt för att vara nära noll 2050.

Regeringen uttalade under 2016 en vilja att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, och då behövs kraftfulla insatser även från myndigheter.

För att universitetet ska bidra med sin del av arbetet med att nå internationella och nationella miljö- och klimatmål, har en miljöhandlingsplan tagits fram för de fyra prioriterade områden (betydande miljöaspekter) som beslutades vid ledningens genomgång av miljöledningssystemet den 12 maj 2016:

- Tjänsteresor med flyg
- Inköp, upphandling och leverantörskedja
- Kemikalier
- Lokaler

Arbetsgrupper med personal från framför allt den universitetsgemensamma förvaltningen och fakultetskanslierna har tagit fram förbättringsförslag inom dessa fyra områden för de kommande tre årens miljöhandlingsplan. Ordförande i grupperna har varit personal från LU Byggnad och sektionen Ekonomi. I samtliga grupper har miljöchef eller miljösamordnare deltagit.

För varje prioriterat område finns tre till fyra mål samt åtgärder för att nå målen. Denna miljöhandlingsplan är uppbyggd så att för vart och ett av de fyra områdena ges först en beskrivande bakgrund, sedan en beskrivning av de mål och åtgärder som tagits fram inom området, och sist i varje avsnitt finns en sammanställning av mål, åtgärder och ansvariga.

Se bilaga 1 för en kort uppföljning av de föregående miljömålen för 2015–2016.

Se bilaga 2 för en beskrivning av hur målen i denna miljöhandlingsplan är kopplade till de nationella miljö kvalitetsmålen och generationsmålet.

Sammanfattning av miljömålen

Figuren nedan ger en kortfattad sammanfattning av Lunds universitets miljömål 2017–2019 inom respektive prioriterat område:

<p>1. Tjänsteresor med flyg</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öka andelen resfria möten genom ett universitetsövergripande projekt. • Ta fram ny mötes- och resepolicy. • Utredda möjligheter till klimatkompensation för tjänsteresor med flyg. 	<p>2. Inköp och upphandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öka andelen ramavtal som inkluderar miljöhänsyn. • Utveckla uppföljning av miljökrav i upphandlingar. • Öka andelen miljömärkta produkter i Lupin och informera om detta via utbildningar och annan kommunikation till medarbetarna.
<p>3. Kemikalier</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minska utsläppen till luft av hälso- och miljöpåverkande kemikalier. • Minska risken för kemikalierester i avloppsvatten. • Öka kemikaliesäkerheten genom ökad kunskap och bättre rutiner för hantering av hälso- och miljöfarliga kemikalier. 	<p>4. Lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljöcertifiera fler byggnader vid ny- och ombyggnad. • Fortsätta arbetet med energieffektivisering. • Öka återbruk och öka andelen miljömärkta möbler.

Resursbehov för att genomföra åtgärder och nå målen

Mål och åtgärder är satta med en ambitionsnivå som har bedömts som realistisk och möjlig att genomföra, men i en del fall behövs resursförstärkningar.

I denna miljöhandlingsplan anges när åtgärderna kan genomföras med befintliga resurser hos respektive ansvarig. I övrigt fattas beslut om resurstilldelning i särskild ordning.

Några av de förslagna åtgärderna förväntas utöver miljöeffekter även leda till besparingar och förbättringar i arbetsmiljön på olika sätt.

Uppföljning

En uppföljning av miljömål och handlingsplan görs årligen vid ledningens genomgång¹.

¹ Rektors ledningsråd utgör forum för ledningens genomgång av miljöarbetet vid Lunds universitet enligt rektorsbeslut om rutin för ledningens genomgång den 8 oktober 2015 (dnr V 2015/1404).

Prioriterat område 1: "Tjänsteresor med flyg"

Bakgrund

Att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser är nödvändigt för att hejda klimatförändringarna och konsekvenserna av dem. Flygresorna står för universitetets största nettoutsläpp av växthusgaser. Flygresorna genererade drygt 6 200 ton koldioxid under 2015, enligt uppgifter från vår resebyrå. Detta kan jämföras med 1 700 ton koldioxid från användning av fjärrkyla, respektive 700 ton koldioxid från användning av fjärrvärme under samma år.

Lunds universitet har anslutit sig till Region Skånes uppdrag kallat "100 % fossilbränsle-fritt Skåne 2020". Det innebär att universitetet har åtagit sig att till 2020 eftersträva:

- fossilfri energi för värme och kyla i byggnaderna vi hyr
- fossilfritt bränsle i egna transporter, resor eller köpta transporttjänster
- fossilfri el i den egna verksamheten och att vi köper miljömärkt el

För värme, kyla och el har Lunds universitet nästan nått målet, men för resor återstår ytterligare åtgärder för att de ska bli fossilfria.

Mål 1.1 Öka andelen resfria möten

Lunds universitet har i regleringsbrevet för 2016 fått uppdraget: "Universitet och högskolor ska i sitt arbete med att minska utsläppen av koldioxid från resor och transporter, inom ramen för sitt miljöledningsarbete, använda den metodik som tagits fram inom ramen för projektet Resfria möten i myndigheter, www.remm.se."

Universitetets mål är att öka andelen resfria möten, och för att nå målet ska ett projekt enligt REMM-metodiken genomföras.

Denna metod förväntas ge en minskning av resandet och därmed minskade miljöpåverkande utsläpp. Ett antal olika myndigheter har redan arbetat enligt metoden och under en femårsperiod har de i snitt minskat sitt resande med tio procent.

Universitetet får stöd i arbetet från Trafikverkets nationella REMM-projekt, dels genom den beprövade metodiken och dels genom att berörda inom universitetet kan delta i nätverk och utbyta erfarenheter.

Resfria möten ger miljövinster och besparingar i tid och pengar. Men de kan också ge andra positiva effekter genom förbättrad kommunikation inom en geografiskt spridd organisation och möjlighet till en förbättrad balans mellan arbete och fritid för enskilda medarbetare. Dessutom kan de resfria mötena erbjuda personer som inte kan eller vill resa möjlighet att delta i möten.²

² Läs mer om sociala effekter, ekonomiska effekter och miljöeffekter av resfria möten i "Resfria möten – en handledning (10-stegsmetoden)" (Arnfolk, Grönvall, Pilerot, Schillander, 2010)

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är förvaltningschefen för vidare fördelning.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning. Ansvarig tar fram underlag för sådant beslut.

Mål 1.2 Ta fram ny mötes- och resepolicy

En ny mötes- och resepolicy ska tas fram som styr mot en ökad andel resfria möten och ett minskat antal flygresor till förmån för i första hand tåg, särskilt när det gäller resor till Stockholm där möjligheterna är störst att minska antalet flygresor. Under 2015 flög anställda vid Lunds universitet ca 5 000 enkelresor mellan Malmö och Stockholm. Motsvarande enkelresor med tåg gjordes av uppskattningsvis 3 200 anställda samma år. Genomsnittsresan till Stockholm var 2015 dyrare med flyg än tåg enligt statistik från resebyrån³.

Följande punkter bör tas med i en reviderad mötes- och resepolicy (vissa behöver utredas och förankras ytterligare):

- Överväga om deltagande på distans kan ersätta resan (t.ex. telefonmöte, videokonferens eller motsvarande).
- Tåg ska alltid vara förstahandsval där det är möjligt.
- Planera möten så att deltagare kan ta sig till mötet med tåg eller delta på distans.
- I valet mellan tåg och flyg ska arbetseffektivitet och återhämtningsmöjlighet under tågresan beaktas. 1:a klass på tåg får bokas för att ge bättre möjlighet till arbete och återhämtning. För att främja tågresandet får nattåg eller extra övernattning bokas vid behov. Vid resa med nattåg får egen kupé bokas.

Utöver detta bör en översyn av restid i förhållande till arbetstid göras.

Dessutom ska vikten av att följa gällande avtal och riktlinjer vid köp av resa framhåvas.

Nuvarande resepolicy är från 1997 och innehåller en övergripande skrivning kring miljöhänsyn vid tjänsteresor. Kommunikation till berörda är angelägen för att stimulera till fler resfria möten och att minska antalet flygresor. När den nya mötes- och resepolicyen finns på plats ska resebyråns rutiner vid bokning anpassas utifrån denna så snart detta är möjligt.

Behovet av en ny funktion som mötes- och resesamordnare ska utredas.

Idag saknas en funktion som arbetar övergripande med tillgängligheten till resfria möten och att stödja verksamheten i mötes- och reseplanering så att alla anställda beställer på rätt sätt, till rätt pris och får tillbaka ersättning vid problem

³ Flyg: snittpris 737 kr/sträcka (baserat på SAS, Norwegian och Malmö Aviation).

Tåg: snittpris 542 kr/sträcka och isolerat per klass 390 kr (2:a klass) respektive 609 kr (1:a klass). Flygbussar: kostnad ca 150–200 kr beroende på inköpsätt och sträcka.

(motsvarande ”travel manager”). Denna funktion skulle också behövas för att bättre kunna följa upp hur tjänsteresandet vid universitetet fungerar, för att följa upp resekostnader och arbeta med uppföljning av mötes- och resepolicy.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är förvaltningschefen för vidare fördelning.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning. Ansvarig tar fram underlag för sådant beslut.

Mål 1.3 Utredda klimatkompensation för tjänsteresor

När mål 1.1 och 1.2 har uppnåtts, återstår fortfarande en stor mängd koldioxidutsläpp från tjänsteresor. En möjlighet för att nå det regionala målet att bli fossilfria år 2020 är att införa någon form av klimatkompensation för resterande koldioxidutsläpp från tjänsteresor med flyg och andra resor.

Därför ska möjligheterna att skapa ett internt system för att kompensera för koldioxidutsläpp från resor utredas. Ett sådant system skulle kunna innebära ett avgiftssystem tillsammans med en intern klimatkompensationsfond eller motsvarande. Andra universitet i Sverige och myndigheter i Skåne som har infört detta har från ca 100 kr och uppåt i påslag per flygresa. Om det ska kunna kallas klimatkompensation bör kriteriet vara att de åtgärder som finansieras genom fonden ger mätbar minskning på utsläppsmängder motsvarande utsläppen från resandet.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad.

Resurser

Åtgärderna genomförs inom befintlig budgetram.

Sammanställning av mål och åtgärder:

Miljömål för område "Tjänsteresor med flyg"	Åtgärder för att nå mål	Ansvarig	Klart
Mål 1.1 Öka andelen resfria möten	Genomför ett projekt enligt REMM:s 10-stegsmetod för fler resfria möten.	Förvaltningschefen	2019
Mål 1.2 Ta fram ny mötes- och resepolicy	Ta fram en ny mötes- och resepolicy. Utifrån ny mötes- och resepolicy uppdatera och sprida medarbetarinformation om miljöhänsyn vid resor.	Förvaltningschefen	2018
	Utreda behov av ny funktion som mötes- och resesamordnare.	Förvaltningschefen	2019
Mål 1.3 Utreda klimatkompensation för tjänsteresor	Utreda möjligheterna att skapa ett internt system för att kompensera för koldioxidutsläppen från flygresor.	LU Byggnad	2018

Prioriterat område 2: "Inköp, upphandling och leverantörskedja"

Bakgrund

Avdelning Inköp och upphandling genomför upphandlingar på uppdrag av beställarna inom Lunds universitet. Inköp och upphandling finns organisatoriskt på sektionen Ekonomi. Under åren 2012–2015 slöts ramavtal för en summa av cirka 2 300 miljoner kronor. Utöver detta upphandlades ett antal specifika objekt till verksamheten.

Mål 2.1 Öka andelen ramavtal som inkluderar miljöhänsyn

Lagen om offentlig upphandling anger att miljökrav bör ställas i upphandlingar. Avdelningen Inköp och upphandling har gjort en genomlysning av huruvida miljökrav används i upphandlingarna och kartläggningen visade att miljökrav redan används vid ett stort antal upphandlingar. För att ytterligare höja ambitionsnivån kommer miljökrav att införas i ytterligare tre upphandlingar: arbetskläder, tjänstefordon samt bevakningstjänster. Området arbetskläder har valts ut med särskilt fokus på arbetsmiljö. Avtalen inom de områden som valts löper ut under miljöhandlingsplanens projekttid. Andra områden kan komma att omfattas i nästa miljöhandlingsplan. (Se även mål 4.3, som gäller ökade miljökrav och minskade inköp avseende möbler.)

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är sektionen Ekonomi, med stöd av LU Byggnad.

Resurser

Åtgärderna genomförs inom befintlig budgetram.

Mål 2.2 Utveckla uppföljning av miljökrav i upphandlingar

Genom att ställa miljökrav i upphandlingar kan universitetet bidra till en betydande minskad miljöpåverkan.

Universitetet följer upp sina upphandlingar minst en gång om året, men med de system och rutiner som finns idag kan de miljökrav som ställs i upphandlingarna inte följas upp på ett strukturerat sätt. Orsaken är att detta är ett komplext område och det finns många leverantörer (antal ramavtal är ca 540 och antal leverantörer totalt drygt ca 31 000 i leverantörsdatabasen).

Inköpsbeteendet inom universitetet ger försämrade omständigheter för adekvat statistik för uppföljning:

- I för stor utsträckning utnyttjas inte möjligheten att använda befintligt beställningssystem (Lupin), som skulle ge uppföljningsbar elektronisk order som matchas med faktura till upphandlat pris.
- Detta är kopplat till att universitetet har många som beställer så sällan att de inte är bekväma med eller inte vet hur systemet ska användas, eller ens hur de ska hitta beställningssystemet.
- Brister i att delegera fakturor vid frånvaro, samt brister i att hantera godkännande av elektronisk order i beställningssystemet. Om lagd order inte godkänns snabbt av attestant, ringer vanligen beställaren direkt in till leverantören, vilket kan leda till både fel pris och pålagda frakt- och

fakturakostnader som universitetet inte ska betala enligt upphandlat avtal. Ordermatchningen görs inte mot upphandlat pris vid telefonorder.

Sammantaget leder detta också till universitetet missar möjligheter att göra en bra affär, även ur miljösynpunkt.

Förutsättningar ska skapas för en bättre uppföljning. Både beteendeförändringar och systemstöd kommer att behövas, och inledningsvis ska en förstudie göras. I förstudien ska det bl.a. utvärderas om ett nytt systemverktyg behövs för att kunna få fram inköpsstatistik kring andelen miljömärkta produkter som köps in.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är sektionen Ekonomi, med stöd av LU Byggnad.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning.

Mål 2.3 Öka andelen miljömärkta produkter i Lupin

Det gröna lövet i Lupin symboliserar en miljömärkning. Vid varje förnyelse av ett ramavtal ses andelen Gröna lövet-produkter över för att försöka öka dessa. Gröna lövet synliggör bra miljöval vid beställningar, men det är inte möjligt att avgöra om det används i praktiken eftersom det inte går att få fram sådan inköpsstatistik med befintligt system. Se vidare mål 2.2 där en förstudie kring uppföljning föreslås.

Även om många varor redan idag har grönt löv i Lupin måste universitetets användning av dessa produkter öka. Det ankommer på den enskilda beställaren att välja miljömärkta produkter. Insatser kommer också att göras vad gäller att kommunicera möjligheterna att handla mer miljövänligt.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är sektionen Ekonomi, med stöd av LU Byggnad.

Resurser

Åtgärderna genomförs inom befintlig budgetram.

Sammanställning av mål och åtgärder:

Miljömål för område "Inköp, upphandling, och leverantörskedja"	Åtgärder för att nå mål	Ansvarig	Klart
Mål 2.1 Öka andelen ramavtal som inkluderar miljöhänsyn	Ytterligare områden identifieras, särskilt ur ett arbetsmiljöperspektiv: <u>Arbetskläder:</u> tillverkning utan skadliga kemikalier, samt tvätt utan skadliga kemikalier. Gäller både köp och eventuell hyra av arbetskläder. <u>Tjänstefordon:</u> nya bilar som köps in ska vara miljöklassade bilar. <u>Bevakningstjänster:</u> bevakningsföretagens tjänstefordon ska vara miljöklassade.	Sektionen Ekonomi	2019*
Mål 2.2 Utveckla uppföljning av miljökrav i upphandlingar	Genomföra förstudie: utveckla arbetssätt att följa upp miljökrav i upphandlingar. Utifrån förstudien ta fram en projektplan för utveckling av uppföljning av universitetets upphandlingar.	Sektionen Ekonomi	2018
Mål 2.3 Öka andelen miljömärkta produkter i Lupin	Aktivt försöka påverka leverantörer att märka upp i sina kataloger.	Sektionen Ekonomi	2019**
	Öka medvetenheten om att det finns miljömärkta produkter i Lupin i nyhetsbrev och utbildningar eller annan kommunikation.	Sektionen Ekonomi	

*) Klart när nya avtal tecknas. Kan dröja mer än tre år.

**) Ständigt pågående arbete.

Prioriterat område 3: "Hälso- och miljöfarliga kemikalier"

Bakgrund

Ett stort antal olika typer av kemiska produkter används vid Lunds universitet och det finns omkring 20 000 olika kemiska produkter registrerade i kemikaliedatabasen KLARA. Kemikalieanvändningen vid Lunds universitet kan delas in i 1) kemikalier som används i den laborativa verksamheten och 2) kemikalier som används av övriga verksamheter.

Till de stora laborativa verksamheterna räknas t.ex. Kemicentrum, BMC, Fysicum och CRC. I de icke laborativa verksamheterna förekommer viss kemikalieanvändning, om än begränsad, framförallt vid städning. Lunds universitets verksamheter arbetar för att ständigt förebygga och minska de risker som kan finnas vid hantering av hälso- och miljöfarliga kemikalier. Arbeta som utförs är att göra riskbedömningar, byta ut kemikalier till mindre farliga alternativ och minska volymer där detta är möjligt utifrån utbildnings- och forskningsbehov, säkra förvaring av kemikalier, minska risker i laborativa moment, genomföra kemikalieutbildningar för medarbetare och studenter och ha en säker sluthantering av kemikalierna som farligt avfall.

Mål 3.1 Begränsa utsläpp till luft

Detta mål handlar om att identifiera faktiska hälso- och miljörisker vid utsläpp till luft samt, vid behov, identifiera metodik för att mäta eventuella luftföroreningar. Riktlinjer ska tas fram för att säkerställa att kommunala och andra krav följs, och vid behov ska kontrollmätningar genomföras. Där så bedöms nödvändigt ska förebyggande åtgärder vidtas och reningsutrustning installeras. Eventuell reningsanläggning bekostas av respektive verksamhet.

Motiveringen till detta mål är att det idag inte är helt klarlagt vilka diffusa utsläpp av ämnen som sker från verksamheter med laborativ verksamhet. Utsläppen härrör främst från kemikalier som hanteras i t.ex. dragskåp och som har flyktiga egenskaper som t.ex. organiska lösningsmedel. Ingen mätning av utsläpp till luft sker idag.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna steg 1 och 2 är LU Byggnad, i samverkan med extern konsult samt med berörd husstyrelse, verksamhet och hyresvärd.

Ansvarig för genomförande av steg 3 är respektive prefekt.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning.

Mål 3.2 Hälso- och miljösäker kemikaliehantering

Bakgrunden till detta mål är att det idag saknas kompletta universitetsövergripande regler för hantering av kemikalier. Sådana behövs för att tydliggöra och tolka lagkrav och kommunicera universitetsinterna regler. Befintliga instruktioner och rutiner på bland annat Kemicentrum, BMC, Fysicum och Max IV utgör underlag till en kommande kemikaliehandbok tillsammans med gällande lagstiftning och "best practice".

Den nya kemikaliehandboken ska inkludera regler för laborativa verksamheter, verkstäder, städ och rengöring, tryckeri och liknande verksamheter. Handboken ska belysa kemikalier, inklusive gaser, i ett livscykelperspektiv ur såväl hälso- som miljösynpunkt och bland annat ta upp inköp/upphandling, förvaring/lagring/transport, tillståndshantering, metodval, riskbedömning, kemikaliesubstitution, utgallring och sanering (i samklang med Avfallshandbok för Lunds universitet).

En ytterligare åtgärd för en säkrare kemikaliehantering är att ställa krav på att separata varuintag finns, vid om- och nybyggnation för verksamhet som hanterar kemikalier. Syftet är att minska risker vid gemensamma entréer/intag.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad, i samverkan med en kemikaliegrupp med representanter från fakulteter med laborativa verksamheter.

Resurser

Åtgärderna genomförs inom befintlig budgetram.

Mål 3.3 Minska risk för föroreningar i avloppsvatten

Genom ett kontrollprogram ska universitetet systematiskt följa upp och kunna åtgärda eventuell förekomst av hälso- och miljöfarliga ämnen i det avloppsvatten som genereras från de laborativa verksamheterna. Kontrollprogrammet ska ses som ett komplement till de regler som finns för laborativ verksamhet för att förebygga risker för utsläpp av hälso- och miljöfarliga ämnen till avloppsvatten. Innan programmet tas fram behöver sådana risker identifieras. Undersökningar och åtgärder bör utgå från de identifierade problemområden som framkommer via t.ex. uppföljningar av lokala, kommunala och regionala krav och miljökvalitetsmål/motsvarande. Det bör även belysas hur hanteringen av större volymer vattenlösningar med låga koncentrationer av hälso- och miljöfarliga ämnen ska ske på ett både hälso- och miljösäkert och kostnadseffektivt sätt.

Motiveringen till mål 3.3 är att det idag inte sker någon systematisk mätning inom Lunds universitet av eventuell förekomst av hälso- och miljöfarliga ämnen i det avloppsvatten som genereras från verksamheterna, utöver mätningar av kvicksilver på Kemicentrum och mätningar av ett antal olika ämnen på BMC. Förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll reglerar bl.a. att Lunds universitet ska ha rutiner för kontroll av de delar av verksamheten som kan påverka miljön.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad, i samverkan med berörd verksamhet och hyresvärd.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning.

Mål 3.4 Öka kunskap och kännedom om kemikaliers hälso- och miljörisker

För att öka kunskap och kännedom om kemikaliers hälso- och miljörisker ska olika former av målgruppsanpassade utbildningar och andra kompetenshöjande insatser

genomföras, bland annat ska en film om laboratoriesäkerhet tas fram. I samma syfte ska andelen granskade och godkända kemiska produkter totalt i användning i kemikalierregistreringssystemet öka från dagens nivå på 75 % till 90 %. Med granskning och godkännande avses att följa den systematik som finns i granskningsverktyget som tillhör KLARA.

Motiveringen till målet är att alla som kommer i kontakt med kemikalier ska känna sig trygga med hur dessa ska hanteras, för att förebygga och minska risker för hälsa och miljö. Vissa av utbildningarna som ges bör vara obligatoriska eller meriterande. Särskilda insatser kan behövas för att nå olika grupper.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning gällande åtgärd 1 och 2.

Åtgärderna 3, 4 och 5 genomförs inom befintlig budgetram.

Sammanställning av mål och åtgärder:

Miljömål för område "Hälsa- och miljöfarliga kemikalier"	Åtgärder för att nå mål	Ansvarig	Klart
Mål 3.1 Begränsa utsläpp till luft	Steg 1. Identifiera faktiska hälso- och miljörisker av utsläpp av föroreningar till luft. Vid behov, identifiera metodik för mätning av luftföroreningar.	LU Byggnad	2018
	Steg 2. Ta fram riktlinjer så att kommunala och andra krav säkerställs, samt vid behov genomföra kontrollmätningar.	LU Byggnad	2018
	Steg 3. Överväga behov av förebyggande insatser och, i förekommande fall, installation av adekvata reningsanläggningar. Sammanväga kostnader i relation till hälso- och miljövinster.	Prefekt	2018
Mål 3.2 Hälsa- och miljösäker kemikaliehantering	Ta fram en universitetsgemensam kemikaliehandbok. Vid framtagningen beaktas synergier mellan miljö- och arbetsmiljöaspekter.	LU Byggnad	2018
	Vid om- och nybyggnation för verksamhet som hanterar kemikalier, ställa krav på att separata varuintag finns.	LU Byggnad	2017
Mål 3.3 Minska risk för föroreningar i avloppsvatten	Steg 1. Identifiera faktiska hälso- och miljörisker av utsläpp av hälso- och miljöfarliga ämnen till avloppsvatten.	LU Byggnad	2017
	Steg 2. Identifiera metodik för mätning av föroreningar i avloppsvatten.	LU Byggnad	2017
	Steg 3. Ta fram kontrollprogram för mätning av föroreningar i avloppsvatten.	LU Byggnad	2017
Mål 3.4 Öka kunskap och kännedom om kemikaliers hälso- och miljörisker samt minska riskerna	Utveckla intern kompetens och målgruppsanpassade utbildningar i kemiska hälso- och miljörisker, riskbedömning, KLARA.	LU Byggnad	2019
	Ta fram kortfilm om laboratoriesäkerhet med goda exempel på hälso- och miljösäker hantering av kemikalier/farligt avfall.	LU Byggnad	2017
	Inkludera hälso- och miljöperspektiv vid introduktion av medarbetare och studenter i alla laborativa verksamheter.	LU Byggnad	2018
	Tillse att andelen granskade och godkända kemikalier i KLARA ökar till 90 % genom att 1. stärka kemikaliegranskning, 2. säkra administrativa processer i KLARA.	LU Byggnad	2018
	Delta med representant för Lunds universitet i nationella kemikaliegrupper.	LU Byggnad	2017

Prioriterat område 4: "Lokaler"

Bakgrund

Byggnader har stor miljöpåverkan under bygg-, användnings- och rivningsfasen när det gäller t.ex. energianvändning, val av material och produkter, råvaruförbrukning och avfall. Universitetet ställer redan idag krav på byggnadens utformning vid ny- och ombyggnation i syfte att minska byggnadens negativa miljöpåverkan. Att kräva en miljöcertifiering av byggnader som universitetet hyr lokaler i skulle skärpa och utöka miljökraven, och innebära ett arbetssätt som säkerställer viktiga kvaliteter när det gäller energieffektivitet, inomhusmiljö och materialval.

Lunds universitet använder mycket energi och flera verksamheter är särskilt energiintensiva. Även om energin numera till största delen kommer från förnybara energikällor finns fortfarande potential att effektivisera energianvändningen.

Ett ökat återbruk av möbler är en naturlig fortsättning på föregående års miljömål om att förbättra källsorteringen. Ett ökat kretsloppstänkande kring möbler kan förebygga uppkomsten av avfall, hushålla med naturresurser och minska behovet av att köpa nya möbler. När nya möbler behöver införskaffas ska det vara miljömärkta möbler, så långt det är möjligt.

Mål 4.1 Fler miljöcertifierade byggnader

Målet innebär att vid ny- eller ombyggnad ska universitetet ställa krav att byggnaden som universitetet hyr lokaler i är miljöcertifierad, i syfte att säkerställa viktiga kvaliteter när det gäller energieffektivitet, inomhusmiljö och materialval.

Det mest använda systemet i Sverige för byggnader är Miljöbyggnad, som också fungerar som ett kvalitetsledningssystem. Miljöbyggnad har tre nivåer – Brons, Silver och Guld – och målet innebär att universitetet eftersträvar den högsta nivån, Guld, för alla nybyggnationer. Vid ombyggnadsprojekt krävs Miljöbyggnad Silver, förutsatt att tekniska och antikvariska förutsättningar finns. Miljöbyggnad Guld eftersträvas ändå där det är möjligt. Brons motsvarar ungefär de byggregler som finns i Sverige medan Guld ställer betydligt högre krav. Genom föreskriften Krav & Råd ställer universitetet redan idag krav motsvarande Miljöbyggnad Silver vid nybyggnad eller större ombyggnader.

Miljöbyggnad har flera fördelar gentemot andra system. Miljöbyggnad är det system som är mest anpassat för svensk byggnorm och avser endast själva byggnaden. Andra certifieringssystem (som LEEAD, BREEAM) omfattar flera ytterligare aspekter som är svåra för universitetet att påverka, som exempelvis kollektivtrafik vid byggnaden. Miljöbyggnad är knutet till byggvarubedömningen och ger god kontroll över ingående material. Mer information om Miljöbyggnad finns här: <https://www.sgbc.se/var-verksamhet/miljoeybyggnad> Andra certifieringssystem som motsvarar de krav som Miljöbyggnad Guld och Silver innebär är också godtagbara.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad, i samverkan med universitetets nuvarande och framtida hyresvärdar.

Resurser

Åtgärderna genomförs inom befintlig budgetram.

Mål 4.2 Fortsätta arbetet med att effektivisera energianvändningen

För att kunna effektivisera universitetets energianvändning behöver en energiutredning genomföras. Utredningen ska identifiera ytterligare områden där besparingar kan göras och hitta sätt för att skapa incitament till att verkligen genomföra åtgärderna. Energiutredningen bör ge beslutsunderlag för väl avvägda åtgärder där de ger mest effekt och ge förslag på hur respektive verksamhet kan få tydlig feedback på hur mycket man kan spara, mätt i energi och pengar.

En förstudie ska göras som resulterar i en projektplan för genomförandet av energiutredningen.

För att genomföra energiutredningen, samordna insatser, driva på, stödja med kompetens och tid på alla nivåer behövs en extra resurs med kompetens inom strategiskt energiarbete.

För fortsatt arbete med energieffektivisering förutsätts också resurser på fakultets- eller husnivå. Omfattningen beror på vilka åtgärder som respektive fakultet beslutar sig för att genomföra utifrån resultatet av energiutredningen.

Ansvarig

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad.

Resurser

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning.

Mål 4.3 Öka återbruk och öka andel miljömärkta möbler

Funktionsdugliga möbler slängs idag vid flytt, vid behov av uppgradering av arbetsplatserna av ergonomiska skäl eller för att möbler är slitna.

Universitetet kan med relativt enkla medel minska behovet att köpa nya möbler. Målet kan uppnås genom att göra det lätt att renovera möbler och att bättre matcha behov och efterfrågan genom en intern webbaserad köp- och säljfunktion.

För att göra det lättare att renovera möbler ska universitetet upphandla renoveringstjänster.

Det finns i dagsläget redan möjlighet att använda sig av universitetets avtal med flyttfirmor för att omhänderta funktionsdugliga möbler m.m.

För att öka återbruk skulle universitetet kunna skapa en intern köp- och säljfunktion. Den interna köp- och säljfunktionen bör kunna utformas som en enkel och användarvänlig app till telefon eller platta, där säljaren kan ta ett foto och snabbt publicera information om objektet. Meningen är att objektet står kvar på sin ursprungliga plats, eller en tillfällig plats, till dess att det säljs/skänks bort eller försäljningstiden gått ut och säljaren avyttrar objektet på annat sätt. På så vis används inte särskilda lokaler eller resurser för att administrera mottagning, lagring och försäljning. Köp- och säljfunktionen kommer dock att kräva vissa resurser för utveckling och sedan administration och systemförvaltning.

En utredning ska först göras för att beskriva behovet och effekterna av en intern köp- och säljfunktion. En app eller motsvarande ska sedan också utvecklas, vid behov.

För att öka andelen miljömärkta möbler ska universitetet göra det lättare att välja miljömärkta möbler vid nyanskaffning genom att ta fram och kommunicera miljökrav för möbler.

Ansvar

Ansvarig för genomförande av åtgärderna för att nå målet är LU Byggnad.

Resurser

Åtgärderna att upphandla renoveringstjänster och ta fram och kommunicera miljökrav för möbler genomförs inom befintlig budgetram.

Beslut om resurstilldelning sker i särskild ordning gällande utveckling av intern köp- och säljfunktion.

Sammanställning av mål och åtgärder:

Miljömål för område "Lokaler"	Åtgärder för att nå mål	Ansvarig	Klart
Mål 4.1 Fler miljöcertifierade byggnader	Fastställa följande krav gentemot hyresvärdar: Vid nybyggnation ska Miljöbyggnad Guld alltid eftersträvas, Silver är ett krav. Vid ombyggnadsprojekt krävs Miljöbyggnad Silver, förutsatt att tekniska och antikvariska förutsättningar finns. Miljöbyggnad Guld eftersträvas där det är möjligt. (Motsvarande certifieringar är godtagbara.)	LU Byggnad	2017
Mål 4.2 Fortsätta arbetet med att effektivisera energianvändningen	Genomföra förstudie om hur universitetet kan effektivisera energianvändningen. Utifrån förstudien ta fram en projektplan som underlag för beslut om genomförandet av en energitredning som inkluderar energikartläggning och förslag till energieffektiviseringsmål.	LU Byggnad	2018
Mål 4.3 Öka återbruk och öka andel miljömärkta möbler	Upphandla tjänster för renovering av befintliga möbler.	LU Byggnad	2018
	Ta fram och kommunicera miljökrav som kan användas vid avrop och upphandling av möbler.	LU Byggnad	2018
	Utreda behovet och effekterna av en intern köp- och säljfunktion. Vid behov, utveckla en köp- och säljfunktion (app).	LU Byggnad	2018

Bilaga 1. Uppföljning av miljömål med handlingsplan 2015–2016

För det interna miljöarbetet fastslogs 2015 fem miljömål att arbeta med under 2015 och 2016. Fyra av fem miljömål genomfördes inom planerad tid. Det som återstår är att lansera ett enhetligt dekalssystem för källsortering, vilket är planerat att slutföras under 2017.

För uppföljning av föregående miljöhandlingsplan, se en kort sammanfattning nedan:

Miljömål	Resultat	
1. Genomföra en miljöutredning för att identifiera betydande miljöaspekter för verksamheten.	Utredningen genomförd under perioden. För det fortsatta miljöarbetet 2017–2019 har ledningen prioriterat arbete inom fyra områden: "tjänsteresor med flyg", "lokaler", "inköp, upphandling och leverantörskedja" samt "kemikalier".	
2. Införa rutin för ledningens genomgång och utse ledningens representant som en viktig del i universitetets miljöledningssystem.	En rutin för ledningens genomgång infördes 2015 och innebär att miljöchefen vid Lunds universitet avrapporterar vid Rektors ledningsråd två gånger per år. Ledningens representant för Lunds universitets miljöarbete har utsetts (förvaltningschefen).	
3. Inrätta ett hållbarhetsråd vid Lunds universitet som stöd och rådgivning till miljöchefen och ledningens representant.	Under 2015 utsågs styrgruppen för Lunds universitets Hållbarhetsforum till Lunds universitets hållbarhetsråd.	
4. Ökat samarbete med fastighetsägare för att uppnå energieffektiviseringar/besparingar genom ny avtalsmall.	En avtalsform som skapar incitament för både Lunds universitet som hyrestagare och fastighetsägaren att göra energibesparingar genom investeringar i fastigheten har tagits fram under 2015 i samverkan med Akademiska hus. Ett pilotprojekt har genomförts på BMC i Lund under 2016.	
5. Förenkla källsortering och göra det lätt att göra rätt genom att i universitetets skyltprogram ha dekaler för källsortering.	Arbetet med att ta fram enhetliga dekaler för Lunds universitet pågår och planeras slutföras under 2017. En avfallshandbok med råd och riktlinjer kring källsortering, farligt avfall m.m. har också tagits fram under 2016. Ansvarig för att slutföra målet är avdelningen Arbetsmiljö, miljö och säkerhet, LU Byggnad.	

Bilaga 2. Lunds universitets miljömål bidrar till att nå de regionala och nationella miljömålen

Lunds universitets miljömål förväntas bidra direkt eller indirekt till att nå ett antal av de 16 nationella miljömålen samt de 17 globala hållbarhetsmålen. Tabellen visar vilka av de nationella och globala målen som är tydligast kopplade till universitetets miljömål.

Lunds universitets miljömål 2017-2019	Nationella (och regionala) miljömål som universitetets miljömål bidrar till att nå	Globala mål för hållbar utveckling som universitetets miljömål bidrar till att nå
Mål 1.1 Öka andelen resfria möten	Mål 1. Begränsad klimatpåverkan	Mål 13. Bekämpa klimatförändringen
Mål 1.2 Ta fram ny mötes- och resepolicy	Mål 2. Frisk luft	
Mål 1.3 Utredda klimatkompensation för tjänsteresor	Mål 3. Bara naturlig försurning	
Mål 2.1 Öka andelen ramavtal som inkluderar miljöhänsyn	Mål 1. Begränsad klimatpåverkan	Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion
Mål 2.2 Utveckla uppföljning av miljökrav i upphandlingar	Mål 2. Frisk luft	
Mål 2.3 Öka andelen miljömärkta produkter i Lupin	Mål 3. Bara naturlig försurning Mål 4. Giftfri miljö Mål 12. Levande skogar Mål 13. Ett rikt odlingslandskap Mål 15. God bebyggd miljö	
Mål 3.1 Begränsa utsläpp till luft	Mål 2. Frisk luft	Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion
Mål 3.2 Hälsa- och miljösäker kemikaliehantering	Mål 4. Giftfri miljö	
Mål 3.3 Minska risk för föroreningar i avloppsvatten	Mål 8. Levande sjöar och vattendrag	
Mål 3.4 Öka kunskap och kännedom om kemikaliers hälso- och miljörisker samt minska riskerna	Mål 13. Ett rikt odlingslandskap	
Mål 4.1 Fler miljöcertifierade byggnader	Mål 15. God bebyggd miljö	Mål 7. Hållbar energi för alla Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion
Mål 4.2 Fortsätta arbetet med att effektivisera energianvändningen		
Mål 4.3 Öka återbruk och öka andel miljömärkta möbler		

Illustratör Sveriges miljömål: Tobias Flygar